

Сергій Залевський

Громадянин

Як може обернутися твоя доля, якщо тебе викрали інопланетяни? Такий прецедент стався з нашим героєм – Максом Шнітке, коли він відпочивав в Альпах – задрімав на Сонечку, а прокинувся на жорсткій полиці в кубрику космічного корабля рабовласників з імперії Гармор. Завдяки своєму розвиненому розуму, йому пощастило «влаштуватися» на роботу до своїх викрадачів на посаду технолога мобільної рудо-збагачувальної фабрики, що висить в порожнечах космосу в одній з мертвих систем фронтира цієї імперії. Макс визнає багато такого, що і у фантастичних романах не читав, хоча більшість з того, що оточує його у новому світі, дуже нагадувала йому фрагменти з тієї ж фантастики на тему зоряної Співдружності світів.

Установка досить сучасної нейромережі дозволила йому досить швидко вивчити нові знання, для того,

щоб отримати можливість працювати з інопланетними пристроями і устаткуванням. Працювати йому вимагалось для того, щоб викупитися з рабства – сіролиці хазяї переслідували мету отримання високих прибутків, які повинен був їм забезпечити землянин. Впродовж свого нового життя, наш герой невпинно підвищував свої професійні знання, справедливо вважаючи, що він зможе знайти у цьому світі свою нішу.

Познайомився з красивою дівчиною на ім'я Марта – теж їх числа спійманих рабів із Землі – з нею він швидко зійшовся і вони стали разом мешкати в каюті хлопця. Щасливий випадок приніс йому безцінний подарунок – можливість вирватися з рабства у вільні світи Співдружності. Проте перед самою втечею його спіткає жорстока втрата – загибель улюбленої дівчини від рук п'яних насильників. У нападі сказу і відчаю він вбиває насильників, проте кохану вже не повернути. Поховавши свою дівчину у безкрайньому космосі, наш герой покидає цю зоряну систему і

спрямовується в довгий поодинокий політ до нового життя.

*(Першу частину пригод
Макса Шнітке читайте в
книзі «Технолог».)*

Глава 1

– Бос, через п'ять хвилин вихід із стрибка – повідомлення корабельного ШМ вивело пілота із стану напівдрімоти.

– Зрозумів, Болт – відповів він ШМ, влаштовуючись в ложементі – активний щит на 100% потужності на передню півсферу.

– Вихід через 10, 9,...3, 2, 1 – невеликий кораблик, оповитий веселковим пухирем, з'явився в порожньому космосі, як би нізвідки, і слідом за ним пропало дзеркало порталу гіперпереходу.

– Система 66-15Г-108Ф – відрепортував бортовий мозок – штатний вихід в зоні планетарної маси газового гіганта.

Пілот проглянув інформацію про систему, яка знаходилася в трьох добах польоту в підпросторі від тієї, де він провів останні декілька місяців «просунутим» рабом на збагачувальній фабриці. Місцеве світило – блакитний гігант, шість мертвих і безатмосферних планет, з яких дві – газові гіганти.

Ось в зоні останнього з них і вискочив із стрибка його «Белз» – військовий шахтарський кораблик подвійного призначення – він його викрав у рабовласників, прихопивши ще випадково трохи цінної сировини, яку збирався продати по прильоту на місце. Цим місцем наш герой вибрав одну з вільних систем Торгового Союзу Брилар – одного з держав-засновників Співдружності.

Нічого цікавого в цій частині простору не було, тому подивившись трохи на місцеве світило, він віддав наказ на наступний стрибок:

– Болт, розгін в систему 32-12Г-108Ф.

– Виконую, пілот.

Так само, як і вперше, переобтяжене суденце довго розганялося, поки не набрало необхідну кількість енергії для стрибка, пропавши потім із звичайного космосу.

Макс задумливо лежав на ліжку у своїй каюті, розташованій відразу за перегородкою рубки і підводив сумні підсумки останніх днів: майже усі три доби гіперпереходу він намагався забути про свою втрату. Але як тільки йому згадувалася Марта, у нього пропадав інтерес до життя – він припиняв харчуватися, ігнорував тренажер – та він навіть заснути нормально не міг в такому стані, не кажучи вже про які-небудь дії з кораблем. Хвала Древнім, що в процесі стрибка усім управляв бортовий ШМ – тільки тому з кораблем нічого не сталося. І тільки

в останнє занурення в сон йому вдалося нормально виспатися – вочевидь, серце чоловіка трохи відійшло від шоку втрати, і він став повертатися в нормальний свій стан.

– Як жорстко доля вирішила повернути хід мого життя – врізала в найвідчутніше місце, не залишивши жодного шансу. Здавалося, що знайшов, нарешті свою половинку, і тут бац! – один на мільйони кілометрів навкруги. Тепер знову все потрібно розпочинати з нуля – залишається тільки сподіватися, що в ТС Брилар мешкають люди, які близькі мені за способом мислення і нормами моралі – такого плану думки повільно текли у свідомості збіглого раба. Трохи прислухався до себе – до його здивування, уперше за останні декілька днів відчув щось, що нагадує апетит – починаю повертатися до повноцінного життя. Злегка повороживши над харчовим синтезатором, поїв. Але внутрішні відчуття організму вимагали від нього ще чогось бадьорішого, проте, в його агрегаті «Наві-11» алкоголь був відсутній, як явище.

Тому вирішив застосувати по відношенню до себе шокową терапію. Під цим терміном пілот розумів зайняття на своєму біговому тренажері – хороший струс організму, захопленого нудьгою. Тривалий біг почав робити свою справу – силові навантаження завжди вибивали дурню з мізків, до

того ж, він вибрав режим бігу по узбережжю моря – добре відтворена голограма морського пляжу плюс простенький агрегат – кліматизатор. Усе це, разом узяте, налаштовувало людину на тренажері на позитивний настрій.

– Який зручний пристрій – думав наш герой, намотуючи віртуальні кілометри – пара голопроекторів, простенький вентилятор з ароматизатором повітря, і на виході отримуємо відмінний біговий тренажер, на якому приємно займатися спортом. Такі апарати могли б вже і на Землі робити – нічого складного тут немає – продовжував роздумувати бігун.

Але усе хороше рано чи пізно закінчується, і розпалений і неабияк спітнілий спортсмен зіскочив з майданчика тренажера і пішов в душ – приводити себе в порядок. Так помалу, прості дії вивели утікача з убитого морального стану – повільно, але упевнено фахівець приходив в норму. Пролетів час ще одного стрибка – більше нічим на маленькому просторі житлового модуля, в який входили рубка, каюта, перехідний коридор і шлюз, зайнятися було не можна.

– Бос, до виходу із стрибка п'ять хвилин.

– Зрозумів, виконуй все, як минулого разу – щити і так далі.

– До виходу 10, 9, ... 3, 2, 1 – «Белз» проявився ні з чого і майже відразу ж посипалися тривожні

повідомлення бортового ШМ:

– Дотичне попадання у фронтальний щит – поглинене, потужність щита 99%,... дотичне попадання у фронтальний щит – поглинене, потужність щита 98%,... дотичне попадання у фронтальний щит – поглинене, потужність щита 97%... – далі повідомлення злилися в один потік.

Макс спочатку трохи розгубився – досвіду міжсистемних стрибків у нього не було, як і досвіду бойового маневрування – шахтарські маневри у більш-менш статичних астероїдних полях не вважалися бойовими маневрами.

– Болт, доповідь, хто нас атакує, і не завалюй мені мозок зайвою інформацією.

– Вишли із стрибка штатно, потрапили у блукаючий метеорний потік, сила зіткнень мала, але постійна і численна. У такому режимі можемо тримати удари ще близько години, якщо не прилетить щось велике. Потрібно дозвіл пілота на маневри – напрям потоку 280 до вектору руху.

– Є ушкодження, що вимагають негайного ремонту?

– Пропустили декілька дотичних ударів в лівий вантажний модуль – доки обшивка тримається, ушкоджень немає.

– Розгорнути КВП по осі потоку – приймаємо усі метеори на щит. Промисловий сканер на максимум – визначити щільність і розміри потоку,

як визначиш – маневр на вихід в чистий простір.

– Виконую, бос.

На усі дії з обробки даних Болт витратив одинадцять хвилин – за цей час щит просів до 89% – тенденція не вселяла оптимізму. Нарешті, бортовий мозок скинув пілотові на нейромережу пакет даних – інформація була обнадійливою: щільність потоку три з дванадцяти, за прийнятою в Співдружності шкалою, швидкість руху вісім з дванадцяти, величина елементів потоку чотири з дванадцяти. Далі йшли габарити потоку: близько шести кілометрів в поперечнику – кораблик в даний момент рухався майже в центрі потоку.

– Потрібно вибиратися з цієї річки, ще чого раптом побільше прилетить – він знав, що такі потоки були результатом розпаду блукаючих комет, коли останні проходять поблизу великих гравітаційних мас на швидкості, що дозволяє їм вийти із зони тяжіння таких об'єктів. Проте, часто в результаті таких зустрічей комета розвалюється на багато шматків, які продовжують свій нескінченний політ у виді ось такого потоку дрібних каменів. Такі метеорні потоки можна було дуже часто спостерігати на Землі, наприклад Плеяди або Персеїди – своє ім'я вони отримують по назвах сузір'їв, звідки спрямований їх радіант руху.

– Болт, маневр на вихід з потоку вгору, положення вісі корабля не міняти, використовуй

тільки маневрові двигуни.

– Виконую, пілот.

Вибиралися вони в чистий космос ще півгодини – все-таки маневрові, це не маршеві – на той час щит упіймав ще пару десятків попадань, і до кінця маневру тримався на рівні 61% від максимуму.

– Щось мені останнім часом таланить на нештатні ситуації: спочатку зіткнення на «Рант-су» з астероїдом, тепер блукаючий метеопотік – чує моє серце, що це ще не кінець забавам.

– Болт, починай розгін по маршруту.

– Час розгону буде збільшений на 25% – реактор частково віддає енергію на відновлення фронтального щита.

– Згоден, працюй давай.

Через дві з чвертю години, кораблик, набитий сировиною під зав'язку, пішов в черговий стрибок. Потягнулася низка одноманітних переходів, кожен з яких тривав від двох до чотирьох діб – потихеньку пілот став втрачати відчуття часу і почуття реальності. Утримати себе в здоровому глузді допомагали тільки багатогодинні тренування на біговому тренажері, які він спеціально подовжував і ускладнював, міняючи силу тяжіння на борту. У один з таких днів прийшло сповіщення неймережі про успішне вивчення пакету баз, які він почав освоювати, ще будучи рабом у свого

колишнього хазяїна – капітан легкого носія «Рант-су». Розгорнувши каталог, проглянув, що він має і що потрібно учити далі – список баз знань був вже солідним:

Нейромережа «Технолог – 5.5/П». Інструкція користувача 1 ранг.

Імперія «Гармор» 1 ранг.

Зоряна Співдружність.

Загальні принципи і опис. 1 ранг.

Пілотування

**Класифікація малих кораблів
Співдружність 3 ранг.**

**Пілотування малих космічних
кораблів 3 ранг.**

**Пустотне маневрування 3
ранг.**

Навігація 4 ранг.

**Силові екрани малих
космічних кораблів 3 ранг.**

**Бортові ШМ малих космічних
кораблів 3 ранг.**

Сканування простору 3 ранг.

**Системи озброєнь малих
космічних кораблів 4 ранг.**

Технік по обслуговуванню

малих космічних кораблів

Енергосистеми малих космічних кораблів 3 ранг.

Обслуговування малих космічних кораблів 3 ранг.

Броньове покриття малих космічних кораблів 3 ранг.

Рухові системи малих космічних кораблів 3 ранг.

Обслуговування бортових ШМ малих космічних кораблів 3 ранг.

Обслуговування промислових сканерів 3 ранг.

Обслуговування промислових дронів 3 ранг.

Обслуговування промислових лазерів 3 ранг.

Ремонтні дроїди 4 ранг.

Технічні скафи 4 ранг.

Видобуток ссм в космосі

Промислові лазери 4 ранг.

Промислові сканери 4 ранг.

Геологія астероїдних полів і безатмосферних планетоїдів 4 ранг.

Класифікація ссм, концентратів ссм і чистих металів 2

ранг.

Методи видобутку ссм в космосі 4 ранг.

Промислові дрони 4 ранг.

Збагачення ссм в умовах космосу. Збагачувальні комплекси

Методи збагачення ссм в умовах космосу 5 ранг.

Класифікація ссм, концентратів ссм і чистих металів 5 ранг.

Збагачувальні комплекси 4 ранг.

Стаціонарні ШМ 4 ранг.

Хімічні процеси у збагаченні ссм. Каталізатори і інгібітори 5 ранг.

Силові екрани мобільних збагачувальних комплексів 4 ранг.

Позиціонування мобільних збагачувальних комбінатів 2 ранг.

Інженерна справа

Інжиніринг – модифікації і ухвалення рішень 4 ранг.

Обслуговування мобільних збагачувальних комплексів 4 ранг.

Особисте

Ручна зброя 4 ранг.

Захисні скафи 4 ранг.

Торгівля 3 ранг.

Юрист 1 ранг.

Не вивчено поки що

1. Тактика і взаємодія в пустотних бойових операціях 4 ранг.

2. Мобільні енергоустановки 4 ранг.

3. Бортові ШМ малих кораблів 4 ранг.

4. Управління малими бойовими підрозділами 4 ранг.

5. Класифікація малих кораблів Співдружність 5 ранг.

6. Пілотування малих космічних кораблів 5 ранг.

7. Пустотне маневрування 5 ранг.

8. Навігація 5 ранг.

9. Силові екрани малих космічних кораблів 5 ранг.

10. Бортові ШМ малих космічних кораблів 5 ранг.

11. Сканування простору 5 ранг.
12. Штурмові дроїди 5 ранг.
13. Пустотні бойові дрони 5 ранг.
14. Обслуговування і ремонт штурмових дроїдів 5 ранг.
15. Обслуговування і ремонт пустотних бойових дронів 5 ранг.
16. Багатозадачність і розділення свідомості оператора (без рангу).
17. Тактика бою з використанням бойових дронів 5 ранг.
18. Торгівля 5 ранг.

Поставив на вивчення чотири бази четвертого рангу, знайдених колись в ніші дроїда-прибиральника свого «Белза» – таймер зворотного відліку показав триста п'ятдесят дві години до закінчення вивчення – ще півмісяця на науку, потім можна буде братися за бази п'ятого рангу, отримані у завскладом Міхала. Але передусім, піде торгівля – вантаж, який він віз у своїх трюмах, слід було добре прилаштувати. Потім прийшла думка трохи поліпшити стан штатного ремонтника – дроїда «ДШГ-А», який не відгукувався на запит нейромережі. Зараз у нього

були чотири такі працівники: один з ресурсом 65%, другий, той самий «умовно мертвий», і ще два з розбитого корабля в каверні – ті були з ресурсом 66%. Спроба оживити металевий труп провалилася з гучним тріском – чим був зайнятий цей механізм у своєму недовгому житті – було невідомо, але навіть повністю його розібравши, ремонтник не знайшов жодного вузла, ресурс якого перевершував би 10%.

– Остаточний епікриз після розкриття пацієнта – мертвий безповоротно, – розтин робив черговий судновий паталогоанатом Макс Шнітке – хлопець злегка пожвавився.

Потім зайнявся трійцею решти робітничків – нічого міняти місцями не став, оскільки ресурс у усіх був приблизно однаковим, а провів кожному сервісне обслуговування – чищення-змащення. В результаті, підняв значення до 70% – звичайно мало, але пара зайвих відсотків до значення цього параметра, це пара зайвих кредитів при продажі майна. Втомився від роботи пристойно, оскільки частину робив вручну, щоб хоч чимось себе зайняти. Сон до нашого героя цього разу прийшов і відпочив він до умовного «ранку» нормально. За їдою зі свого синтезатора його застав Болт:

– Бос, вихід із стрибка через п'ять хвилин.

Швидко проковтнувши залишки уранішньої трапези, улігся в пілотський ложемент:

– Стандартні процедури при виході із стрибка, мозок.

– Прийнято, пілот. До виходу 10, 9,...3, 2, 1 – вишли штатно. Інформація по системі 50-15Г-188Ф: місцева зірка – білий карлик, одинадцять планет, з них чотири супергіганти з газовою атмосферою, шість безатмосферних і одна киснева. За наявною інформацією склад її атмосфери не дозволяє знаходитися на її поверхні представникам людської раси – рівень кисню 11%, до того ж маса планети в півтора рази більше за стандартну. Знаходиться без скафу з м'язевими підсилювачами або екзоскелетом небезпечно для опорно-рухового апарату людей.

– Ну хоч якась різноманітність, а то одні мертві кульки і астероїди по дорозі зустрічаються – помітив пілот.

– Увага, бос, при активному скануванні простору виявлена активна енергоматриця на орбіті кисневої планети.

– Ух ти, знову пригоди на мою дупу – ні, мені такого щастя не потрібно – у нас зараз маневреність, як у сонного слона – потрібно звідси терміново забиратися. Тільки внеси цю інформацію по планеті в пам'ять – може, коли-небудь повернуся сюди, як дослідник невідомого.

– Об'єкт знаходиться дотично до вектору розгону в наступну точку маршруту – зблизька я зможу провести точніше сканування.

– Добре, дозволяю провести повторне сканування об'єкту зблизка, режим розгону не міняти, при будь-яких активних діях активувати форсаж.

– Прийнято, пілот, форсажні камери готові. Фіксую опромінення корпусу. вхідний запит, Прийняти?

– Форсаж, відключити фронтальний щит – усю енергію на розгін. Прогноз за часом для стрибка?

– З відключеним щитом – шістдесят шість стандартних хвилини. Повторний запит контакту, прийняти?

– Давай, спробуємо потягнути час.

На фронтальному голооекрані з'явилася сіра істота – типовий гарморець, який посміхався, демонструючи відмінні білі зуби і глузливий погляд білих очей:

– І хто тут у нас літає?

– А хто тут цікавиться, і з якою метою?

– Цікавиться той, кому сподобався твій кораблик, та і ти, білошкіре м'ясо мене теж зацікавив. Тільки не подумай нічого такого – нічого особистого, просто раб зі своїм корабликом мені згодиться.

– Перетупцяєшся як-небудь без мене і мого КВП, і взагалі: читай номер, лузер!

– Болт, подальші виклики ігнорувати і не

відволікатися від розгону.

– Прийнято, пілот.

Деякий час назад. Борт рейдера «Рукер-су».

Рейдер четвертого покоління гарморського виробництва висів в цій системі четверту добу – зализував рани, якщо так можна сказати по відношенню до цієї махини. Корабель був перероблений з легкого носія в щось, напівсереднє між власне носієм і транспортним міжсистемником. При переробці зменшили кількість льотних палуб і стартових комірок на догоду великим трюмам – капітан цього просунутого корита вважав, що для рейдера головне – це великі, місткі трюми, в яких можна возити багато цінної здобичі. Зменшене число власної москітної групи було компенсоване установкою декількох десятків турелей ближньої оборони «КС-8» для захисту власної тушки рейдера. Також було змонтовано декілька башт «Гросс-6» для близьких контактів з супротивником, який відмовиться добровільно поділитися своїм добром.

У останній свій контакт з таким супротивником команді рейдера трохи не повезло: в глибокому, нічийному космосі нарвалися на такого ж мисливця, як вони, тільки бриларського – важкий носій шостого покоління був на декілька порядків потужніше і таким же агресивним. Жителі

Торгового Союзу Брилар відверто недолюбливали сірих рабовласників і псували їм нерви і шкірку, де тільки могли і як тільки хотіли. А упіймати в нічийному просторі гарморський кораблик було святом життя для екіпажів кораблів ТС Брилар. Правда цього разу, свято тривало недовго – отримавши пару подарунків у борт, рабовласники спішно ретировалися із негостинної системи і вистрибнули в цій, де з цікавого була тільки планетка з рідкою сумнівною атмосферою.

Що було незрозуміло, так це – чому їх не переслідував той бриларець, адже для нього вони були легкою ціллю – таке питання собі задавав знову і знову капітан цього недорейдера – недоносія. Хоча відповідь на питання лежала на поверхні: ну що можна узяти з такої, за мірками ТС Брилара, старизни – витрати не виправдовують можливих трофеїв. Тому, користуючись випадком, рейдер проводив ремонт свого корпусу – місцевий інженер з парочкою техніків, досить успішно усували наслідки непередбаченого контакту із злими бриларцями, матюкаючи і згадуючи увесь їх екіпаж, їх рідню і увесь чортовий Брилар. Капітан теж плювався і скрипів зубами – замість багатих трофеїв – одні збитки. Тут його спантеличив зв'язківець:

– Капітан, спостерігаю вихід із стрибка. Фіксую опромінення корпусу.

– Зрозумів, дай подумати. Якщо це те самий рейдер, то швидше за все нас вже впізнали, а якщо хто інший, то можливо, це до нас летить здобич. У будь-якому випадку спочатку потрібно упізнати гостя – давай працюй, зв'язок.

– Є збіг сигнатури – малий борт, важкий КВП підтримки «Белз-4.2Д» – дивелійський виріб. Це або розвідник, або очманілий залітний клієнт, повільно рухається приблизно в нашу сторону. При поточній швидкості контакт через чотири години і двадцять дві хвилини.

По обличчю капітана розповзалася задоволена усмішка – навряд чи це розвідник, для цих цілей використовують інші типи судів – ймовірніше, що це шахтар-одинак. Ось тільки незрозуміло, що він тут робить сам – звідси однаково далеко і до найближчих систем Гармора і до систем ТС Брилара. Означає це що? – потрібно брати!

– Капітан, об'єкт почав розгін, вектор розгону відводить убік від нас, з поправками на швидкість набору прискорення – стрибок буде через півтори години.

– Давай, викликай його – запропонуємо поділитися майном, допоможемо самотньому шахтареві, ха-ха-ха.

Присутні в рубці зв'язківець і зброяр підтримали сміх капітана, потім фахівець з контактів став викликати той КВП, що розганявся.

Після другої спроби контакту на капітана дивився світловолосий білошкірий чоловік років тридцяти-сорока. Зробивши привітну посмішку, капітан першим почав діалог:

– І хто тут у нас літає?

– А хто тут цікавиться і з якою метою?

– Цікавиться той, кому сподобався твій кораблик, та і ти, білошкіре м'ясо мене теж зацікавив. Тільки не подумай нічого такого – нічого особистого, просто раб зі своїм корабликом мені згодиться.

– Перетупцяєшся як-небудь без мене і мого КВП, і взагалі: читай номер, лузер!

Після декількох секунд мовчання відгукнувся зв'язківець:

– Капітан, а що означає лузер?

– Мене більше цікавить, який номер я повинен прочитати? І де цей номер шукати?

– Капітан, ціль збільшила швидкість набору прискорення – час до стрибка близько години.

– Відправте пару легких КВП на перехоплення, може дістануть – капітана дуже зацікавив цей білолиций, що говорить загадками, ну і його кораблик, звичайно ж.

Останнє розпорядження він віддав чисто за звичкою – з поточної позиції наздогнати суденце, що тікає із зухвалим гуманоїдом не представлялося можливим – нехай політають нероби, а то зовсім

розледачили – спохмурнів головний рейдер, спостерігаючи, як від транспорту відійшли дві бойові одиниці і стали прискорюватися у бік утікача.

Макс спостерігав за цією грою в доганялки з усмішкою – дістати його було абсолютно нереально – хоч режим форсажу посилено знижував ресурс двигунів, в даному конкретному випадку така міра була цілком виправдана. Все одно цей корабель він збирався поміняти на щось по новіше, хоча досі не визначився з тим, що б йому хотілося.

– Болт, материнський корабель цих двох ідіотів рухається або висить статично?

– Корабель супротивника займає статичну позицію по відношенню до планети.

– Розрахуй точку, з якої у нас будуть найбільші шанси на попадання в нього з некерованої РСД – зробимо прощальний жест гостинним гарморцям від землянина Макса Шнітке. Якщо звичайно нам дуже сильно повезе.

Десь через пару хвилин бортовий мозок прийняв рішення і випустив у бік ворога ракету – шанс потрапити в такий об'єкт був нікчемно малий, але кращої точки для пострілу далі по вектору розгону не буде. А ще через півгодини «Белз» укутався веселковим пухирем і провалився у виворіт космосу. Пройдений був ще один

маленький етап довгого шляху.

Два ворожих КВП, зафіксувавши факт відходу в стрибок утікача, синхронно розгорнулися і попрямували назад на материнський корабель. В цей час в ту ж сторону летіла ракета, випущена з корабля, що втік з системи – паливо вона виробила вже через пару хвилин після запуску і тепер рухалася за інерцією – як говориться, на кого бог пошле. Жодним методом виявити її було не можна – вона була схожа на самотній астероїд, що може летіти в нескінченному просторі космосу тисячоліттями, не зустрівши на своєму шляху ніяких перешкод. Усі три літаючі об'єкти із-за різниці в швидкостях, досягли рейдера майже одночасно – услід за КВП на палубу влетіла самотня мандрівниця.

Ефект від появи непрошеної гості був схожий на бомбу, що розірвалася – в прямому і переносному значенні слова, а наявність на палубі атмосфери тільки посилила ефект. Все, що там знаходилося у цей момент, миттєво перетворилося на великі купи високотехнологічного сміття, подальше поширення руйнувань обірвала аварійна перегородка, що витримала вибух. Вибуховою хвилею розірвало трьох техніків, яким не пощастило – вони у цей момент займалися обслуговуванням малих бортів, розташованих на

палубі – залишки викинуло в навколишній космос. Пілоти, що знаходилися у своїх кораблях, уціліли – броня їх захистила від вражаючих елементів, правда діставати їх звідти будуть тепер довго – з технічного персоналу залишився тільки один інженер.

Все-таки це була проти-корабельна ракета, розрахована на пробиття броні кораблів, тому в незахищеному місці вона наробила багато справ. Згодом, місцевий інженер, що залишився в живих, ще довго намагався привести самостійно своє судно у відносний порядок, клянучи і матюкаючи невідомого пілота, як справжній абордажник зі стажем. А капітан рейдера того дня почав схилитися до думки про зміну виду діяльності – все якось невдало стало для нього складатися останнім часом.

Для нашого утікача знову потягнулися одноманітні дні стрибків в гіпер і назад – він вже втратив рахунок системам, через які пролітав – в одній з таких він довчив пакет з чотирьох баз четвертого рангу, поставлених на вивчення.

– Боже мій, я вже більше ніж півтора місяці живу сам в цій посудині, коли б не спорт і бортовий ШМ іноді зі мною не розмовляв на польотну тематику, я б вже давно звихнувся швидше за все.

Далі, дотримуючись плану, поставив на

вивчення «Торгівлю» п'ятого рангу – таймер показував майже сорок діб – ні, я стільки наодинці більше не витримаю:

– Болт, доповідь: де ми зараз, скільки до кінцевої точки маршруту, наші запаси?

– Система 02-СБ-133Ф – зона фронтира ТС Брилар, до кінцевої системи Лайна 22-СБ-108Л залишилося зробити шість стрибків – двадцять діб по корабельному часу. По паливу: додатковий бак – 0%, основний бак – 72%, запасів атмосферних картриджів для бортової системи життєзабезпечення на тридцять вісім діб, запас води 21% від повного об'єму.

– Зрозуміло. Проведи активне сканування об'єму на предмет енергетичних аномалій – може тут теж хтось сховався нам на радість, тьху. Потім, у разі негативного результату, підключай промисловий сканер і знайди мені парочку крижаних астероїдів – воду потрібно поповнити обов'язково, разом і трохи відволічуся від цих нескінченних стрибків.

Бортовий ШМ витратив декілька хвилин на виконання вказівок пілота:

– Активних енергоматриць на виявлено, опромінення обшивки на виявлено. У системі є невеликий астероїдний пояс біля останньої планети – вірогідність знаходження необхідного матеріалу там – 99,9%.

– Звідки така цифра, Болт – чому не 100%.

– Завжди слід брати до уваги мінімальний шанс негативного результату – здивував пілота цей електронний працівник.

Наступних декілька годин кораблик маневрував у виявленому астероїдному поясі. За звичкою, технолог провів вибірккову розвідку частини простору – результат його порадував, як шахтаря – в скупченні літаючих каменів був виявлений ларт – близький аналог торувала по групі, чийм концентратом був заповнений увесь трюм «Белза».

– Гм, і не дуже далеко від обжитих систем Брилара – при нагоді, можна сюди буде навідатися – роздумував пілот, нарізуючи між тим лід з найближчого астероїда. Процес йшов швидко, промислові лазери різали замерзлу воду, як гарячий ніж масло – за півгодини необхідний об'єм був нарізаний і втягнутий в млин, звідки прямим ходом потрапив у фільтрувальний бак. Залишалося почекати три години, поки крихта розійдеться у воду і профільтрується. У наступний момент технолога зацікавив голос Болта:

– Бос, спостерігаю нестандартний відгук від роботи промислового сканера.

Макс став переглядати дані, які поступали на фронтальний голоекран, – ситуація йому нагадувала той день, коли він знайшов розбитий

«Белз» в шахтарській системі свого першого рабського місця роботи. Сканер показував на брилу, що нагадує зрізану у самої вершини коротку товсту морквину, завдовжки біля пів-кілометру і діаметром в основі цієї морквини близько чотирьохсот метрів також – такий усічений широкий конус.

– Рухаємося по спіралі, шукатимемо аномалію, яка дає таку реакцію – сканер видавав значення від групи «зелених» сумішей до сигналу, що відповідав чистим металам. Важко навантажений кораблик став розкручувати широку спіраль навколо цієї незрозумілої космічної каменюки.

– Нічого не розумію – задумливо говорив сам з собою пілот – три години польоту по спіралі, і так кілька разів – скрізь одне і те ж, ніяких штучних споруд або уламків, виглядає як звичайний астероїд. Звичайно форма у нього трохи неправильна для природного космічного тіла, а так нічого, що могло б його віднести до штучного об'єкту. Сканер між тим, так і продовжував «божеволіти», показуючи то один мінімум, то інший максимум.

– Може я щось пропустив, потрібно переглянути запис – дивишся, і щось знайду. Болт, припинити маневри, вимкнути усі сканери – бос думатиме.

– Прийнято, бос.

Технолог став переглядати запис свого тригодинного обертання навколо цієї морквини – на це пішло ще декілька годин з урахуванням перерв на їжу і технічних пауз, які він робив для зняття втоми з очей і мозку. Нічого такого, що б виділялося або впадало у вічі – така ж побита часом поверхня, як і у сусідів – дрібні і великі кратери від попадання астероїдів, декілька неглибоких тріщин в різних місцях морквини – все хаотично і безсистемно. Чоловік вже збирався кинути це зайняття унаслідок відсутності результату, як раптом погляд зачепився за деяку неприродність – один з великих кратерів у вершині конуса мав чорний колір свого дна попри те, що світло від прожекторів «Белза» падало на нього під тупим кутом – відблиск має бути іншим.

– Болт, рухай в цю точку – сідаємо біля кратера, маса такого астероїда не дуже велика, щоб створити сильне поле тяжіння – гадаю, зможемо злетіти з нього спокійно і без напруги.

Збирався в дорогу повільно і ретельно: одягнув свій технологічний «ІТ4» – в ньому був вбудований підсилювач нейромережі, що було необхідним чинником, оскільки думав узяти з собою ремонтного дроїда з комплекту корабля – може доведеться щось-таки різати, та і одному йти туди було трохи страшно. Начепив на усі

поясні кріплення дихальні патрони і акумуляторні батареї – тепер його автономність була теоретично на рівні чотирьох діб. Марення звичайно, в туалет захочеться набагато швидше, але запас, як мовиться, кишеню не тягне. На стегнові кріплення причепив обидва пістолети, задалегідь перевіривши стан накопичувачів – відчув себе впевненіше і потопав до вхідного шлюзу, прихопивши разом і дроїда – останній спритно перебирав суглобовими маніпуляторами, рухаючись поряд з фахівцем.

– Так, тут щось нечисто – Макс стояв на краю кратера і дивився на його дно – у світлі плечових прожекторів свого скафа воно теж залишалось чорним, не відбиваючи світло назад. Доведеться подивитись зблизька на цю нелогічність... Бобик, поруч! – це так тимчасово звали дроїда.

А зблизька виявився ще один обман зору – дно «чорніло» вертикально – ось такі фокуси видавав цей «морквяний» астероїд. Сама чорнота пояснювалася просто – це було, поза сумнівом, штучною спорудою – перешкода, або люк всередину небесного тіла. Роздивляючись цю конструкцію, новоспечений археолог приходив до думки про те, що вона йому нагадувала мембрану з павутино-подібною структурою, «вплетеною» в матеріал перешкоди. Поторкав обережно рукою – відчуття такі, неначе засовуєш руку у в'язку смолу –

матеріал пропускав рукавичку скафа всередину неохоче, а відпускав ще більш неохоче.

– Як би не застрягти тут, як муха на липучці – припала до місця аналогія – і як її відкрити? Тепер стала зрозуміла неординарна поведінка промислового сканера – ця брила була явно штучною усередині.

Глава 2

Штучний інтелект древнього корабля вже давно втратив відлік часу з того моменту, коли пілот і єдиний розумний на його борту, зробив останній подих. Відтоді корабель поступово помирав – навіть така наднадійна техніка, яку робили його творці – древня раса Де'галір, що колись контролювала цю галактику, не могла зупинити час. Коли це було – десять тисяч років назад або п'ятдесят тисяч років назад, мозок корабля згадати не міг – для нього поняття часу було відносним і другорядним. Він міг існувати ще довго – головне, щоб була енергія для його псевдожиття.

Деякий час назад, знову ж таки, приблизно – пара сотня років або тисяча – у нього стало наростати відчуття стурбованості – головний реактор, як єдине джерело його існування, став зменшувати вироблення енергії. А енергія для

штучного розуму була усім, тому, щоб максимально продовжити час свого існування і виконати останній наказ свого пілота, він став поступово відключати окремі секції і приміщення корабля. Так, за декілька сотень або тисяч років, це диво інженерної думки древнього народу, поступово зробилося повним непридатним мотлохом, зберігши лише у відносно «живому» стані два приміщення. Першим приміщенням була рубка, де знаходився сам мозок і другою була медична каюта, де в одній з капсул лежало тіло древнього пілота, а в іншій лежало те, що повинне було знайти свого нового носія. Не вважаючи, звичайно аварійного шлюзу і аварійного медичного дроїда на випадок, якщо потенційний майбутній носій не зможе самостійно дістатися до капсули і його вмісту.

Цим вмістом були знання мертвого пілота – цей розумний у своєму довгому житті був конструктором на одній з тисяч верфей зоряної імперії Де'галір, що канула в вічність. Ці знання померлий інженер переніс в квазіживий інфокристал – вдалу розробку учених імперії, що дозволяє зберегти накопичені знання і передати їх згодом будь-якому Де'галіру. Таким простим способом підтримувалася спадкоємність поколінь і швидко готувалися нові високоосвічені індивіди. Ця технологія, згодом стала основою для системи

навчання і підготовки фахівців в сучасній Співдружності.

Повертаючись до цього древнього корабля, слід повернутися до його бортового мозку – катастрофічна нестача енергії могла у будь-який момент припинити його існування, не виконавши останню директиву хазяїна, який давно помер. А цього допустити він ніяк не міг. Звичайно, впродовж такого тривалого знаходження в цій точці простору, він багато разів спостерігав кораблі розумних різних форм і розмірів, що пролітають мимо – усі вони були украй примітивні, в порівнянні з його кораблем. Тому мозок вичікував – він шукав розвиненіші екземпляри, які були б ближчі по рівню до його творців.

Проте йшли роки, століття, тисячоліття і досконалому штучному інтелекту ставало все зрозуміліше і очевидніше, що до рівня його творців ніхто і близько не підійшов. І тепер у мозку не було вибору – він імплантує ці знання першому розумному, який йому попадеться. Та ось, очевидно такий момент настав: енергія на мінімумі, а біля аварійного шлюзу зараз копошився розумний, що на вигляд нагадував йому його творців. Рішення було прийняте і древній пристрій почав активні дії, намагаючись втілити в життя останню волю свого пілота.

– Бобик, нумо, давай спробуй свій різак на цій

смолі – інших ідей у мене поки що немає – дослідник вирішив нацькувати на цю липку погань свого дроїда.

Чекати результатів довелося недовго: плазма, мабуть, не сподобалася липкій павутині і пружна перешкода стала розходитися в сторони, починаючи від центру, оголивши у кінці цього процесу овальний отвір, в який спокійно могла пройти людина і його дроїд.

– Бобик, фу! Місце! – більше різати нічого не потрібно було, і тепер слід було позначити своєму ШМ порядок дій, про всяк випадок.

– Болт, слухай диспозицію на сьогодні: я йду всередину, ти чекаєш мого сигналу дві години. Якщо після закінчення цього часу сигналу немає або мене немає – відправляєш на пошуки мого цінного тіла дроїда, а коли знайдеш мою цінну тушку – повертаєш її на борт будь-яким способом.

– Потрібно уточнення бос. Наскільки твоє тіло вважається цінним: цінніше нашого вантажу в трюмах або ні?

– Кха, кхе, гмм – та ти Болт зовсім без уяви – моє тіло цінніше за увесь концентрат, наявний в трюмах, включаючи сам корабель і тебе, і всього, що в ньому є. І це тільки мала частина його цінності, зрозуміло, залізняка?

– Так бос, тепер у мене є зразкове оцінне число цінності твого тіла, у мене в пам'яті взагалі

немає таких даних по тілах гуманоїдів. Можеш не сумніватися бос, твоє тіло, зважаючи на його виняткову цінність буде доставлено за призначенням.

Постоявши ще трохи в розгубленості від таких одкровень свого ШМ, наш герой скомандував своєму супутнику:

– Бобик, поруч – і зробив крок всередину овалу.

Те, що він побачив у світлі своїх прожекторів, колись було кораблем гуманоїдів – звичні оку геометричні форми на це натякали однозначно. А було – тому що зараз, навкруги була тільки розруха, запустіння і тонни пилу – корабель був мертвий вже дуже давно – на очі кидалися останки якихось агрегатів або пристроїв, остови незрозумілих споруд, купи знищених часом предметів, що зараз представляли з себе пил і порохно.

– Але ж щось тут має бути, сканер не міг так реагувати на пил... Чи міг? Продовжуючи свій обхід, наш археолог нарешті, наштовхнувся на таку ж перешкоду, як і на вході – тільки в ній не було павутинового орнаменту. Дотик рукавички скафа до мембрани – і ось диво! – без яких-небудь додаткових дій вона розповзлася по краях, як би запрошуючи землянина всередину. Натхнений таким успіхом, зробив пару кроків всередину, коли уловив за спиною якийсь рух. Обернувся і сіпнувся

назад – мембрана була знову суцільною перешкодою. І до того ж, на поверхні мембрани тепер проявлявся малюнок павукової сітки.

– Попався, як дитина – панічно застрибали думки в голові дослідника і він спробував зв'язатися з Болтом, але безрезультатно. Потім спробував активувати дроїда – Бобик залишився зовні мембрани і на запити технолога не відповідав.

– Гаразд, спокійно хлопець, давай оглянемося – нас сюди ніби, як би запросили – так йому не хотілося вірити в поганий розвиток подій.

Посеред приміщення на потужних опорах лежали два циліндри червоного кольору, завдовжки близько двох з половиною метрів і в діаметрі до метра. Лівий був ближчий, тому підійшов до нього – у верхній частині циліндра виднілося віконце, в яке він заглянув, щоб розглянути нутрощі агрегату – і відсахнувся з криком жаху і відрази – на нього дивився людський череп. Шкіра, м'які тканини давно зітліли під дією часу, але кістки ще трималися. Форма черепа нічим особливим не відрізнялася на недосвідчений погляд чоловіка – очевидно, що цей розумний був близький по будові тіла до Макса.

Трохи відійшовши від побаченого, рушив до правого агрегату – усередині нікого не було, але не це притягнуло нашого героя – таке ж віконце, як і у лівого циліндра, тут підсвічувалось! У мозку

відразу спливла аналогія – так приблизно виглядали медкапсули у рабовласників – той же маленький екранчик на верхній частині капсули. Правда, цей агрегат зовсім був не схожий на яйце, але подібність наводила на певні роздуми. Немов прочитавши ці думки, верхня частина циліндра стала від'їжджати убік, поступово оголяючи внутрішню начинку. Цей рух супроводжувався легким шипінням, яке уловлювали звукові сенсори скафа – вочевидь, в приміщенні була присутньою якась атмосфера. Яка саме, дослідника мало хвилювало – відкривати головну частину скафа він не збирався, пригод і так хапало по горло. Нарешті, верхня частина циліндра зупинилася, відкривши його погляду покриття нижньої частини – поторкав – пружинить.

Від подальших експериментів відвернув сторонній звук з кута – повернув туди голову і остовпів від страху – на нього рухалося щось, що нагадує стоматологічне крісло на шестиногому павуку. Вказана споруда рухала своїми маніпуляторами, здійснюючи плавні рухи ними у бік Макса і у бік відкритого циліндра. Від побаченого у землянина ослабіли ноги, і він повалився на підлогу, поряд з відкритим циліндричним агрегатом, продовжуючи в ступорі спостерігати за незрозумілими маніпуляціями ходячого крісла. Помітимо, що сам агрегат, не став

наближатися до сидячого дослідника впритул, а зупинився біля відкритого циліндра і став мірно постукувати по краю нижнього сегменту одним зі своїх маніпуляторів:

– Тук-тук, пауза – тук-тук, пауза – тук-тук – мірно вибивав ритм кінчик гофрованого шланга цього монстрика.

– Вхідне повідомлення від «Гґ#зѳѳ №Ѳх45ѳ», прийняти? – здивувала нейромережа.

– Давай – на автоматі відгукнувся мозок людини.

– ґΩ,ηѳѳ іæřûѳ.

Технолог деякий час намагався зрозуміти отриману абракадабру, потім кинув безнадійну справу і став переводити погляд з ходячого крісла на відкритий циліндр і назад. Нарешті ідіотизм ситуації дійшов до шокованого мозку:

– Мене запрошують всередину. На досліди. Поки по-хорошому. Напевно.

– Вхідне повідомлення від «Гґ#зѳѳ №Ѳх45ѳ», прийняти? – знову здивувала нейромережа.

– Так я взагалі не зрозумів, ти хто? – прокричав хлопець через динаміки скафа.

– ĆŃŃŃ ŌşşĐzřř ĶáóŃŃ

– Я так нічого і не зрозумів. На загальному повторити можеш? Чого тобі від мене потрібно то, залізка?

У відповідь на цю тираду, крісло присунулося впритул до циліндра і стало постукувати вже двома маніпуляторами, якимось наполегливіше, чи що.

– Гаразд гаразд, я зрозумів: час – це гроші, вже лізу, тільки без рук, будь ласка. Ось же ідіот, навіщо мені був цей камінь – залишилося зробити всього шість стрибків, і був би у людей, так ні ж – захотілося побути археологом, бля... – з такими словами поліз всередину і улігся на пружне ложе.

Механізм прибрав свої клішні з кришки і циліндр став закриватися, а горе-дослідника стало трусити від нехороших передчуттів. Нарешті, обидві половинки зімкнулися, і технолог став із занепокоєнням чекати продовження цієї постановки, яке не змусило себе чекати. Ззаду щось підозріло зашуміло, він відчув якийсь рух за головою і спробував задерти її, щоб побачити причину цих звуків і рухів.

– Розгерметизовуватися не буду – дурнів немає! – підбадьорював він сам себе.

У наступний момент відчув несильний біль від уколу в передпліччі – скопив очі і не повірив побаченому: якийсь тонкий, блискучий шланг, або кабель, пробив матеріал його скафа і встромив в нього щось гостре. Далі події стали розвиватися для землянина, як в страшному сні: зробивши свою чорну справу, кабель вискочив з його тіла, а на його місце встромився з новою порцією болю його

побратим, але товстіше і прозоріше, до того ж. Затухаюча свідомість встигла відмітити факт, як по цьому прозорому шлангу у бік його плеча рухається якась маленька чорна штучка.

Штучний інтелект реліктового корабля помирав – він усвідомлював факт свого найближчого роз-втілення – останні крихітки енергії були зараз спрямовані в капсулу, де розумному проводилася імплантація квазіживого носія інформації. Експрес-тест крові показав часткову несумісність з генотипом Де'галір, що означало високу вірогідність втрати частини інформації при її установці в нейромережу піддослідного. Який саме відсоток втрат буде – на це питання відповіді у корабельного мозку не було, до того ж нейромережа у гуманоїда не відрізнялася високою якістю, проте вибору у мозку вже не було. Квазіживий симбіонт вирішено було все ж встановити в цю нейромережу, оскільки на щастя, така можливість у неї була. Дочекавшись завершення процедури імплантації, ШМ дав команду на відкриття медкапсули, перед цим загерметизувавши місце проколу скафа гуманоїда.

Через декілька годин розумний зможе прийти в себе і повернутися на своє примітивне суденце – справа зроблена, останній наказ свого пілота був виконаний, а як розпорядиться цими знаннями сам

гуманоїд, його вже не цікавило. Почуття задоволення від виконаного обов'язку було останнім, що усвідомив древній ШМ перед своїм роз-втіленням. Через деякий час закінчилася енергія у медичної капсули – згас екран на верхній кришці циліндра. Аварійний дроїд-реаніматор, що так злякав землянина, на той час теж був мертвий – енергія в ньому закінчилася відразу після того, як розумний заліз в медичну капсулу і вона закрилася. Час, нарешті, дістався до останніх «живих» на цьому древньому релікті...

Бортовий ШМ КВП «Белз» на ім'я Болт діяв точно по інструкціях свого пілота: дочекавши вказані дві години, відправив на пошуки свого хазяїна штатного ремонтника – брата того, що пішов разом з пілотом. Через півгодини вказаний механізм повернувся у супроводі свого побратима, але без пілота, і передав керівному ШМ усю наявну інформацію по місцезнаходженню цінного тіла розумного. Болт поставив завдання своїм підконтрольним механізмам по поверненню на борт корабля цінної тушки хазяїна. Двоє працівників швидко впоралися з поставленим завданням – проти чотирьох плазмових різаків у липкій субстанції не було жодних шансів, до того ж вона була вже не така липка – поступлення енергії припинився, і матеріал мембрани став сам

руйнуватися.

Наслідуючи завданню корабельного ШМ, тіло розумного було доставлене в каюту, де з нього було обережно знято захисне спорядження, що значилося в пам'яті ШМ, як «скаф інженерно-технічний ІТ4». Такі дії були передбачені аварійними протоколами для усіх ШМ кораблів – вимагалось визначити стан розумного: живий він або ні. На щастя, пілот був живий, тому, залишивши останнього на ліжку, Болт перевів усі системи корабля в режим очікування, відключив зовнішні активні сканери, а потім став чекати пробудження розумного. Чекати штучні інтелекти уміли добре.

Квазіживий носій інформації мав просте завдання і коротке життя... відносно коротке... Завдання виглядало так: імплантація в тіло майбутнього носія знань, підключення до нейромережі розумного, приживлення в організмі останнього, і тільки після цього тривалого процесу – розпаковування інформації в сховище нейромережі розумного. Перший пункт був успішно виконаний, зараз виконувався другий – процес йшов важко – симбіонт фіксував неповну сумісність з організмом на генному рівні, порівнюючи оригінальний генокод і поточний. Також відзначалася низька пропускна спроможність

нейромережі гуманоїда і слабкі реакції у відповідь на запити. Проте, і оскільки, усунення таких проблем не входило в програму квазіживого симбіонту, процес підключення до нейромережі впевнено просувався до успішного завершення.

Друга стадія була завершена через тридцять шість стандарт-годин після імплантації в тіло розумного, і симбіонт успішно підключився до нейромережі на один з її порожніх слотів. Тепер починався найважчий і триваліший етап програми – приживлення в тілі розумного, а враховуючи генну несумісність на рівні 11% від еталону Де'галір, цей період міг затягнутися на декілька місяців, тому квазіживий носій дав сигнал на нейромережу на поетапне пробудження гуманоїда. Для процесу приживлення знадобиться багато ресурсів, які вимагається брати з крові організму останнього, тому йому слід знаходитися у свідомості і активно харчуватись. На цьому квазіживий носій інформації припинив усіляку діяльність і «завмер», чекаючи завершення цієї стадії.

Свідомість поверталася до Макса повільно і неохоче – спочатку прийшло відчуття власного тіла – спробував поворушитися – ніякого ефекту, м'язи задерев'яніли і не реагували на сигнали з мозку. Потім згадалися останні події, і чоловіка перекрутило – він знову побачив картину перед

очима, як в його тіло вливається щось маленьке і чорне. Спробував повернути голову у бік того плеча – з тим же нульовим успіхом.

– Цікаво, скільки я ось так вже тут лежу без руху, якщо м'язи так затекли – здатність тверезо мислити обрадувала. Подивився прямо перед собою, наскільки дозволяло положення голови – перед ним була стеля каюти його корабля – полегшено зітхнув – я удома, потрібно зв'язуватися з Болтом, а то він щось підозріло мовчить. З третьої спроби вдалося видавити з горла:

– Болт, доповідь.

– Вітаю пілота, стан нерухомості тіла фіксувався мною упродовж тридцяти шести годин і одинадцяти хвилин з моменту доставки його на борт. Корабель продовжує знаходитися на поверхні досліджуваного астероїда, усі системи, окрім системи життєзабезпечення і пасивних сенсорів відключені. Активних енергоматриць в навколишньому просторі за цей період часу не зафіксовано.

– Ого, нормально поспав, майже півтори доби, пора і пожерти – відчуття сильного голоду, що несподівано накопило, змусило горе-дослідника наполегливо напружувати усе тіло, щоб доповзти до синтезатора. Успіх задуманого настав тільки через півгодини смикань і згинань-розгинань – по тілу покотилася хвиля тепла і услід за нею знайома

почуття поколювання. Ще через десять хвилин зміг піднятися і дошкандибати до агрегату – перші три блюда проковтнув, не відчувши смаку, і ледве дошкандибавши назад до ліжка, знову провалився в сон. Повторне пробудження сталося через вісім годин – знову раптове сильне відчуття голоду – і знову зустріч з харчовим синтезатором. Знову проспав вісім годин – навіть здивувався такому чіткому проміжку часу, сховався в туалет, і тільки після цього зрозумів, що повернувся у свій нормальний стан.

Став прислухатися до себе – нічого не болить ніде, ніяких нових відчуттів або незрозумілих бажань, зняв комбінезон і оглянув своє плече, в яке отримав укол. Маленька червона точка на шкірі підтвердила, що уся подія не сон. Пройшов до шафки, де розміщувалися його скафи – «ІТ4» висів на своєму місці, неначе нічого не сталося і нічого не було. Оглянув місце пробиття матеріалу: акуратно зароблений отвір здивував його, одягнув скаф і повністю загерметизувався – 100% щільність, витоку немає – якість ремонту порадувала. Залишалося перевірити нейромережу – можливо там що-небудь змінилося. Спочатку оглянув список баз: нічого не додалося і не зникло – це втішало. Увагу притягнула вкладка «підключені імпланти»: якщо раніше вона була сірою і неактивною, то тепер в слоті №5 значився якийсь впроваджений

імплант з нечитаним позначенням. Просто набір незрозумілих символів і значків – незрозуміло і загадково, а все що незрозуміло – напружує і турбує. Трохи помучився в спробах якось пізнати чужорідну писанину, і зазнавши поразки, закрив меню неймережі і постарався забути про загадку:

– Не болить, не чухається – і добре – заспокоював сам себе герой-дослідник. Тут він згадав про устаткування, на якому над ним ставили незрозумілі досліді:

– Потрібно собі забрати ці чудеса, особливо цей ходячий стільчик, напевно цінна річ, таке кидати не можна тут – без енергії йому скоро прийде кінець. Вирішено – збираюся і демонтую нічийне тепер майно.

Неквапливо і докладно зібрався, узяв двох штатних дроїдів під контроль і висунувся до входу в інопланетний корабель-астероїд. Свого бортового ШМ знову проінструтував на випадок довгої відсутності – розумна залізка підтвердила порядок дій.

Вхід в померлий корабель був вже відкритий – липка мембрана на той час вже розкришилася і відвалилася від своєї основи, така ж доля була у внутрішньої її товарки з медичної секції цього релікту – увійшли без застосування різаків. Незрозумілий дроїд-крісло стояв у відкритій капсулі, підібравши під себе усі шість ходових

маніпуляторів, в той час, як робочі маніпулятори-захвати висіли безживними шматками металу навколо його основи.

– Так, Тузик – так Макс назвав іншого залізного працівника «ДШГ-А» – доки твій друг Бобик відкручуватиме цей великий циліндр, береш ось це диво і акуратно транспортуєш його на корабель.

Отримавши прямий наказ від технолога, дроїд на ім'я Тузик, підхопив громіздку споруду своїми захватами і поніс його у напрямі «Белза». Демонтажем капсули Бобик займався під прямим управлінням людини, оскільки цього об'єкту у базі даних дроїда не було – тому операції по відключенню від енергомагістралей і від'єднанню від несучих конструкцій виконувалися повільно і послідовно під наглядом розумного. Землянин проводив демонтаж, керуючись своїм чуттям і деякими знаннями з вивчених баз – певні аналогії були, хоча в деяких місцях доводилося застосовувати нестандартний підхід.

Нарешті, циліндр медичної капсули був успішно відключений і відгвинчений від всього, що його утримувало, і демонтажник відправив дроїда на корабель з вимогою прислати сюди вантажників для перевезення трофея. Поки Тузик бігав туди-сюди, і потім разом з прибулим побратимом-вантажником транспортували капсулу

на «Белз», хлопець довго стояв біля сусідньої «мертвої» капсули і дивився на останки древнього гуманоїда. Перед тим, як відправити Тузика на корабель, він наказав тому розкрити капсулу – нічого складного, десять хвилин роботи залізяки і верхня частина була відокремлена від нижньої, відкривши своє нутро землянинові. Форма кісток не відрізнялася від звичайних людських:

– Ким ти був, древній – воїном, пілотом, або медиком? Де твої одноплемінники? Як ти тут виявився і що ти забув в цій мертвій системі? – такі питання ставив наш герой вголос, не чекаючи відповіді.

Несподівано стало самотнє і сумно, згадалася його Марта і чоловік раптом виразно відчув своєю свідомістю, як він самотній – на мільярди кілометрів нічого живого. Від таких думок він здригнувся і поспішив за своїми дроїдами на борт корабля. Тепер слід було розмістити знайдені трофеї – оскільки в трюмі місця не було взагалі, то довелося зробити деяку перестановку в шлюзі і перехідному коридорі, щоб затягнути циліндр раритетної капсули в каюту – залишати такий помітний девайс в шлюзі він не збирався. Закінчивши з перестановками, пішов підкріпитися, оскільки мали відбутися маневри в астероїдному полі – пора було рухатися далі, адже витратив на місцеву старовину майже три доби. Переодягнувся

в пілотський скаф, зручно влаштувався в ложементі, далі провів стандартну синхронізацію з бортовим ШМ і запуск систем корабля.

– Реактор 20% потужності,... 30% потужності,... 100% – вихід на штатний режим. Активація фронтального щита, активація маршових двигунів – Болт перераховував усі стадії передполітної підготовки.

Пілот став відпрацьовувати маневровими соплами, піднімаючи КВП над поверхнею древнього корабля – коли кораблик піднявся на двісті метрів, став на малій тязі поступово, повільно-повільно і обережно вибиратися із скупчення різнокаліберних каменів на чистий простір.

– Болт, вектор розгону на фронтальну панель.

Через секунду на тривимірній схемі системи з'явився маркер напряму розгінного коридору і «Белз», зорієнтувавшись в просторі, почав свій півторагодинний розгін.

Транзитна система 14-СБ-111К піднесла нашому мандрівникові нові сюрпризи: відразу після виходу із стрибка бортовий ШМ вибухнув каскадом повідомлень:

– Система 14-СБ-111К, штатний вихід із стрибка. Увага, пілотові – реєструю множинні активні сигнатури, стійке опромінення корпусу.

Борк і Ламир були компаньйонами-сміттярами, заробляли тим, що шукали кинуті або втрачені космічні кораблі у безкрайніх просторах космосу, при цьому, правда, не сильно віддаляючись від фронтира ТС Брилар, чийми громадянами вони були. Не гребували вони і дрібним піратством – напасти на слабкішого, віджати барахло по максимуму, а потім відпустити невдачу – вбивати і оббирати все до кінця не наважувалися – все-таки повними відморозками вони не були. Частенько, від кораблика, що здавався спочатку слабким, доводилося тікати, щоб самим не стати жертвами грабежу. Так що – так, в основному заробляли на модулях кораблів, які скручували з «трун», що літають в порожнечі, хоча їм іноді посміхалася удача, і вони знаходили цілі малі кораблі, які вони ухитрилися вивозити в обжиті системи на одному зі своїх кораблів.

Працювали завжди парою: Борк володів міжсистемним буксиром, здатним тягнути у своїх трюмах майже 200 000 м³ всяких корисностей, а крім того, підчепити парочку малих кораблів на зовнішню палубу, утримуючи їх своїми потужними гравізахватами «Моу-22к». Ламир же у свою чергу, здійснював розвідку і бойове прикриття від конкурентів – таких же, як вони, любителів віджати чогось по-швидкому у сусіда. У нього був фрегат

п'ятого покоління «Арміна» – невелике суденце, що відноситься до класу малих космічних кораблів, сімдесятирічної давнини спорудження рідних бриларських верфей. Така зв'язка дозволяла майже безболісно копошитися у ближніх системах Торгового Союзу – далі можна було і пропасти без вісті.

У цю систему він стрибали вже разів десять-дванадцять – тут було чим пожитися – декілька сотень судів різного розміру і призначення закінчили свій шлях тут близько шістдесяти років тому. Тоді парочка корпорацій щось не поділила тут і вирішила остаточно з'ясувати стосунки силовим способом. Хто тоді переміг, вже і не згадати – ті, що вижили у бійні сіли на кораблі, що залишилися цілими, і відлетіли назад, залишивши своє розбите добро висіти в цьому просторі на радість таким, як Ламир і Борк. Стрибали завжди зв'язкою – Борк брав кораблик свого партнера в силовий захват і вирушали в дорогу. Так і цього разу стрибнули, штатно вийшли з гіпера і розділилися, попутно при цьому розмовляючи в локальній інфомережі, створеною ШМ їхніх кораблів:

– У нас тут гості, зараз подивимося, хто до нас завітав на вечірку.

Обидва компаньйони зайнялися ідентифікацією того корабля, що проявився пару

секунд назад, але у Ламира системи зв'язку і контролю простору були досконаліші і точніші – все-таки це колись був військовий корабель:

– Я здивований, партнер – це малий військовий шахтар «Белз» четверте покоління, за сумісництвом КВП підтримки. І я здивований двічі – що він тут робить один, це ж ескадрене судно?

– Напевно сюди зараз почне вистрибувати його основний склад. Що робитимемо – гальмуємо цього дрібного, чи тікаємо?

– З глузду з'їхав – потрібно ховатися в тіні третьої планети – цей дрібний вистрибнув з протилежного кінця системи, значить, там зможемо відсидітися. Давай, бери мене на захвати, щоб потім не витратити час, якщо прийдеться робити звідси ноги.

– У тандемі ми розженемося години за три, не менше – пропоную пересісти на твій фрегат – на ньому зможемо вистрибнути звідси за сорок хвилин на форсажі.

– Здорова думка, давай стрибай до мене, зараз відкрию шлюз.

Просидівши в мовчанні і очікуванні годину, Ламир першим не витримав:

– Слухай Борк, це адже КВП підтримки, а не розвідник, так?

– Ну та. А до чого ти хилиш?

– Зазвичай для такої розвідки використовують

інші типи кораблів, навіть мій фрегат більше підходить для такого завдання, чим цей шахтарський кораблик. Мені здається, що це шахтар-одинак, який повертається додому. До того ж, це не наш співвітчизник – у нас на такій старизні не літають.

– Не обманюй себе, Ламир – не літають ті, у кого кредитів вистачає на нові кораблі, а у кого їх мало, якраз і літають на таких. Ми з тобою теж літаємо на п'ятому поколінні, тому що немає грошей на шосте.

– Я тобі точно говорю – одинак, ось дивися – він розганяється. Пропоную узяти на переляк, може клюне, хоча шансів наздогнати з цієї точки немає.

– Давай, пробуй партнер, один раз так вже вийшло, може і зараз прокатає.

«Белз», між тим пройшов вже половину розгінної дистанції, повторного опромінення корпусу більше не було, і пілот дійшов висновку, що це була реакція бортових ШМ якихось з розбитих кораблів, що у величезній кількості висять у безмовному просторі. Упізнати не вдалося жодного, ні йому, ні Болту – навіть трохи засмутився. Людину, яка трохи собі розслабилася, вивело з такого стану несподіване повідомлення ШМ:

– Вхідний запит – фрегат «Арміна»,

прийняти?

– Прийняти – до стрибка залишалося не більше тридцяти п'яти хвилин, в крайньому випадку активую форсаж – подумав пілот, уважно вдивляючись в зображення чужої рубки, яке транслювалося на фронтальний голоекран. На передньому плані спостерігався звичного виду білошкірий чоловік з худим обличчям і зухвалою усмішкою, який також оцінював Макса. На задньому плані був ще один співрозмовник з щільнішою статурою і обличчям. Обоє, чомусь не вселяли йому ніяких побоювань – поговоримо, поки не стрибнемо – подумав землянин і першим перервав мовчання:

– Хто такі, чому не знаю?

У худого сіпнулася щока, у товстуна, мабуть були проблеми з дихалкою – він злегка закашлявся:

– Гм, кхе – ми служба транзитного контролю цієї системи, припиніть розгін і чекайте оглядову команду. Мене звати офіцер Ламир, за мою спиною офіцер Борк. Ви усе зрозуміли, пілот?

Ситуація відразу стала кристально ясною для мандрівника – два сміттярі вирішили підробити митниками. Чи навпаки – не важливо. Важливо те, що у них як мінімум два кораблі, оскільки «Белз» був відсканований двічі, тому, активувавши форсаж, пілот вирішив максимально затягнути переговори:

– Офіцери, у мене до вас тільки одне питання: скільки вам буде потрібно часу на розгін, щоб покинути цю систему? Запитаю не з простого інтересу, а тому що хочу допомогти вам зберегти ваші дупи.

– Ти на що натякаєш, контрабандист – тобі сказали лягти в дрейф, а ти, я дивлюся, ще швидше розганяєшся? Я буду вимушений застосувати бортове озброєння проти порушника.

– Стоп-стоп хлопці, не потрібно ніякої зброї – я вам зараз розповім, чому я так розганяюсь, а ви потім для себе вирішите, як поступити. Спершу подивіться на мою шию – землянин відтягнув комір комбінезона, на який він зазвичай надівав скаф – що ви бачите?

– Ось це новина – він раб – здивовано переглянулися обидва сміттярі – і що далі?

– А далі історія моєї втечі. Значить, був я персональним рабом у одного з сіромордих князків, ім'я згадувати не буду, бо воно неважливо в моєму оповіданні. Так от, у мене була дуже пікантна робота – я ублажав його дружину, оскільки він сам постійно десь літав – ну дуже зайнятий гуманоїд, загалом. Але дружина у нього була просто мерзенною жирною коровою – мене просто нудило від її вигляду. Зате у них було дві дочки-ягідки, погано тільки що сірі – сірий колір мені ніколи не подобався. Довго я так мучився –

майже рік, за цей рік я зміг вивчити пілотські навички для малих кораблів аж до четвертого рангу – бажання втекти гризло мою душу все сильніше і сильніше. Я навіть літав трохи на їх коритах – місцеві вважали, що втекти з їх системи нереально, тому на малих кораблях дуже рідко стояли коди допуску до бортових ШМ.

– Давай далі, не томи, цікаво співаєш.

– Продовжую. І ось, в певний день, я вирішив втекти – але спочатку я вирішив помститися проклятим рабовласникам за рік такої ганьби. Прокравшись до красунь-дочок однією темною ніччю, я нахабно оволодів ними по черзі кілька разів підряд – щоб пам'ятали усе життя! За цим зайняттям мене застала їх мати – ця страшна корова, і незважаючи на внутрішню відразу і ліміт часу, нею я теж оволодів. Теж кілька разів – щоб запам'ятала. Мабуть я сильно шумів, тому що до кімнати заглянула служниця – те ж потвора ще та, але припало і тут застосувати свої експрес-методи знешкодження ворогів.

– Тут вистачило одного разу, але думаю, мене вона точно запам'ятає. Коли я пробирався до льотного дока, мене намагався зупинити патруль – так, дурниці, пара озброєних охоронців – цих довелося брати силою, але я впорався. Думаю, цей патруль вони запам'ятають надовго. На самій льотній палубі до мене причепилося двоє

неадекватних техніків, що поверталися після зміни – цих я мав прямо на підлозі палуби, біля їх дроїдів. Якщо що, то дроїди точно зафіксували усі події і хлопці запам'ятають мене вже по зйомках.

– Потім була коротка гаряча розмова з пілотом цього КВП – він теж не хотів поступатися пілотським ложементом без опору. Сподіваюся, йому сподобалося, і мене він запам'ятає, тим паче, що він чинив опір двічі – гарячий попався боєць. Загалом, увесь мій шлях до цього кораблика був усіяний... тілами – так! Так я оволодів цим кораблем і став втікати в ТС Брилар – чув, тут нормальні хлопці живуть. Ось тільки залишати мене в спокої ніхто не збирався, і за мною пустилися навздогін. Вже не знаю, якими почуттями керуються мої переслідувачі, але женуть вони мене вже більше місяця – пристали до мене, як банний лист.

У міру оповідання про пригоди збіглого раба у обох партнерів по бізнесу стала відвисати щелепа і в очах стала розгоратися паніка – як невдало все склалося – в порожній системі нарвалися на секс-маніяка. Першим опам'ятався і узяв себе в руки Ламир:

– А що ти там запитував щодо того, як швидко ми зможемо звідси вистрибнути? Це до чого?

– Ааа, так це ж очевидно, якщо ви мене уважно слухали: скоро уся ця компанія буде тут, і

якщо у вас проблеми зі швидкістю, то я вам не заздрю – уявіть собі рейдерський загін сірих: середній носій, два крейсери підтримки, есмінець – цілевказник і чотири торпедоносці. І сховатися тут ніде – ніяких астероїдних полів – гола система. Хлопці, я вам не ворог і хочу дати дружню пораду – утікайте звідси. Чи краще давайте зі мною – так буде безпечніше – посміхався і підморгував незнайомець.

– Ні-ні-ні, ми самі, ти давай поки, вдалого стрибка! – одночасно замахали руками фігові митники і відключилися.

– Напевно, хлопці перейняли важливістю моменту – трохи засмутився розриву зв'язку наш мандрівник – у мене було ще пару заготовок. Гаразд, думаю, вони зроблять правильні висновки, Болт, скільки до стрибка?

– Активація гіпердвигуна через чотири хвилини. Наступна точка – система Лайна 22-СБ-108Л – кінцева точка маршруту. Час в стрибку – четверо діб.

Незабаром маленький кораблик закутався веселковим пухирем і пропав з видимого космосу.

Між тим в рубці фрегата «Арміна» йшла жвава дискусія:

– Пропоную негайно починати розгін і вибиратися з цієї дупи. Рейдерський загін гарморців

– це серйозно... Хоча що їм робити так близько до системи Лайна – там же флот базується?

– Цей збіглий раб говорив дуже переконливо, що якщо це все правда?

– Так, я про таких людей, як він, чув – для них навіть слово спеціальне придумали – анстопебел, по-нашому – нестримний. Автор виразу – зірка голоекранів Співдружності Стал Лоне – сильна постать, як не крути!

– Пропоную все ж почекати пару годин, стрибати назад – не варіант, потрібно спочатку кредитів заробити на паливо і модернізацію буксира.

– Добре, чекаємо.

Прочекавши даремно ще півдоби, і так нікого не дочекавшись, партнери зрозуміли, що їх обвели навколо пальця, як молодих. Плюючись і матюкаючись, вони приступили до своєї звичайної роботи космічних сміттярів.

Глава 3

Деяку частину часу під час останнього стрибка Макс присвятив спробам оживити трофейну медкапсулу і незвичайне крокуюче крісло. До речі, спроби були відносно вдалими: дроїда-крісло вдалося привести до тьми досить швидко, коли вийшло розкрити сервісний лючок в

його боковині – контактні гнізда елементів живлення були сумісні з батареями штатних дроїдів-ремонтників. Зарядивши їх від бортової мережі, технолог увіткнув накопичувачі назад на своє місце. Робив це звичайно не сам – залізні працівники Тузик і Бобик, справлялися із завданням просто на відмінно, а ось у момент включення крокуючого крісла, він сховався за своїми підопічними – незрозуміла поведінка цього інопланетного дива свого часу, сильно злякала і спантеличила землянина. Шестиногий оживший механізм, між тим, ніякої агресії не проявляв: злегка покрутившись на місці і порухавши своїми маніпуляторами, він завмер, але тут пожвавилася нейромережа:

– Виявлено невпізнаний пристрій, підключити?

– Ого, ну давай, підключай – подивимося, що це за агрегат? – зацікавився молодий учений. Але на цьому успіхи в оволодінні древньою технікою закінчилися – меню машинки було абсолютно нечитаним і незрозумілим. Усі ті ж безглузді набори символів і значків, деякі розділи були виділені жовтим кольором, деякі червоним, але основна маса функцій була доступна – зелений колір тішив око.

– Мдя – резюмував учений-практикант – де б ще мову вивчити, ціни б такому кріслу не було.

Влаштувався б десь стоматологом і ставив би усім алмазні зуби і торувалінові коронки і пломби! До мене черга б була на три роки вперед. І руду копати не потрібно було би більше, хе-хе. І що тепер з тобою робити? Гаразд, стоїш – і стій тут в кутку і не відсвічуй!

Що стосується древньої медичної капсули, то тут справи ніяк не йшли: роз'єми для підключення енергії не співпадали з сучасними, під'єднати можна було тільки трубопровід водопостачання і скидний колектор. Але без енергії, це було усього лише великим високотехнологічним шматком металу – технолог знову засмутився – він адже точно знав, що ця штукенція працездатна на 100%, оскільки все ще добре пам'ятав, як зависав в ній. З жалем залишив спроби активації агрегату і повернувся в рубку. Лежачи в пілотському ложементі, став будувати плани на майбутнє, але незабаром кинув це зайняття, коли дійшов висновку, що реальність завжди вносить корективи у будь-які плани.

Щоб якось відволіктися від будівництва «повітряних» замків, вирішив зайнятися фізкультурою: особистий мускульний тренажер «Торс-4м» завжди готовий був прийняти свого спортсмена. Вибрав режим помірного бігу по морському пляжу – шум прибою, що створюється звуковою системою і легкий вітерець, що дме в

обличчя, діяв на бігуна заспокійливо і розвіював усі думки в голові. Тільки спорт – швидко втягнувся в спокійний, мірний ритм пробіжки, не думаючи більше ні про що. Через дві години, розпалений і задоволений собою, зіскочив з пластини тренажера і пішов в душ змивати з себе піт і втому. Щільна вечеря завершила довгий день, повний різних подій і емоцій – ще довго лежав в ліжку, згадуючи історію свого життя у цьому світі, і так непомітно для себе заснув.

До виходу в простір системи Лайна залишалось дві доби. Кінцеву точку свого маршруту Макс вибрав не випадково: це найбільша торгова система ТС Брилар, яка була щонайближче до стартової точки його втечі. Директорат Корит був звичайно ближчий, але летіти до жовтошкірих вузькооких йому не хотілося в принципі. До того ж, хоч місцеве населення і недолюблювало гарморців і коритців, але на торгівлі це аж ніяк не позначалося – як мовиться, бізнес окремо від політики. Наш герой справедливо вважав, що зможе тут вигідно продати своє застаріле устаткування, та і свій «Белз» він хотів поміняти на щось новеньке.

Остаточне рішення він збирався прийняти на місці. Вихід із стрибка він банально проспав – у кінці шляху уся напруга, яка його тримала весь цей час, відпустила його мозок, і він розслабився і провалився в глибокий, здоровий сон. Оскільки

ніяких додаткових інструкцій від свого пілота бортовий ШМ не отримав, то досягнувши кінця подорожі, просто залишився дрейфувати в точці виходу, чекаючи пробудження хазяїна і уважно спостерігаючи за навколишнім оточенням біля корабля. У такому дрейфі його і виявив патруль системи.

Миро Ланг лежав у своєму пілотському ложементі на посту чергового пілота і безцільно витріщався у фронтальний голоекран, на якому повільно мінялася картина навколишнього простору. Ну як мінялася – проносилися іноді мимо кораблі, що набирали енергію для стрибка – хоч якась розвага на тлі нерухомих планет. Миро був професійним кадровим військовим космічних військ Торгового Союзу Брилар – посада пілота патрульного крейсера сьомого покоління була офіцерською – по земній аналогії він відносився до молодшого офіцерського складу. Робота йому подобалася, оскільки сидіти на планеті він категорично був проти, навіть якщо це були наземні збройні сили. Сліпуче світло зірок, заворожливе сьайво астероїдів в порожнечі космосу – ось що завжди приводило його в підведений стан.

Як кадровому військовому, йому встановили новітню пілотську нейромережу сьомого покоління і набір профільних імплантів, які прискорювали і

посилювали деякі його природні параметри. Про бази знань, які він вивчав, можна навіть не згадувати – Торговий Союз забезпечував своїх військових тільки кращим з кращого. Навіть тривалий термін першого контракту – двадцять п'ять років без права розірвання, не засмучував пілота – це були стандартні умови для усіх військовослужбовців ТС Брилар, та власне, такі умови були майже в усіх держав Співдружності.

Зараз, Миро вчив бази, які дадуть йому можливість перейти на інший тип космічних кораблів: середній носій, оскільки одноманітна робота по патрулюванню системи Лайна і рідкісні стрибки в сусідні системи, йому вже починала набридати. Він хотів прийняти участь у бойових діях, а які бойові дії можуть бути в опорній системі Союзу – правильно, ніяких. Але вивчення баз йшло повільно, оскільки імплантів на інтелект у нього було мало – ставили тільки один, а інші за профілем. Усе інше – за свої власні кредити, і хоч певну суму він вже назбирав – до повної було ще далеченько.

Ось тому черговий пілот крейсера Миро Ланг був сьогодні трохи заклопотаний – якихось шляхів швидкого заробітку він доки не бачив. Від роздумів його відірвало декілька подій: повідомлення про вихід із стрибка в його секторі контролю малого корабля і виклик транспортного контролю системи

Лайна – під час патрулювання, усі кораблі були частково підпорядковані йому:

– Вхідний виклик – диспетчер транспортного контролю, прийняти?

– Так. Черговий пілот Миро Ланг, крейсер «Т-328».

– Пілот, у вашій зоні відповідальності вийшов із стрибка малий корабель, заздалегідь визначений, як КВП підтримки «Белз-4.2Д». На запити контролю не відповідає, розберіться з цим незрозумілим корабликом.

– Прийнято, диспетчер, висуваюся до об'єкту.

Проглянув повідомлення від корабельного ШМ – інформація підтверджувалася, тому слід було розібратися з цим кораблем, а це було завдання якраз для патрульного крейсера. Шукати КВП довго не довелося – все-таки точка його виходу була в зоні патрульного «Т-328».

– ШМ, повторний скан корабля і виклик пілота, особливо цікавить його динаміка.

– Докладаю: КВП «Белз-4.2Д», динаміка нульова, залишковий дрейф після стрибка, активний фронтальний щит, пілот на запити не відповідає. Поправка, є відповідь від бортового ШМ – пілот спить.

– Спить??? – здивуванню Миро не було меж – вийти із стрибка в сплячому стані – такого випадку він не знав – ні у базах знань, ні в розмовах серед

пілотів, навіть в мережі такого не згадувалося. Ну, добре, що пілот живий, а то раптом це корабель з мертвим екіпажем – такі випадки бували в практиці Співдружності, коли із стрибка виходили абсолютно цілі кораблі з мертвим екіпажем усередині. Внутрішні системи у таких примар працювали на усі 100%, ШМ теж був в порядку, але ніякої інформації не давав, оскільки був чистий усередині, неначе тільки з конвеєра. Миро роздумував недовго і викликав в рубку командира крейсера – нестандартний випадок, потрібно повідомити начальство. Сказав-зробив, через три хвилини в рубку влетіло невдоволене начальство:

– Миро, що тут такого надприродного сталося, що знадобилася моя присутність? – вид капітана не обіцяв пілотові нічого хорошого.

– Ось! – пілот вказував на фронтальний голоекран, на якому мирно висів шахтарський корабель.

– Що ось, пілот? Докладай за формою!

– Цей борт вийшов із стрибка із сплячим пілотом, який не виходить на контакт – після доповіді Миро прийшла черга дивуватися з капітана крейсера.

– Дай команду його ШМ розбудити хазяїна – не чекати ж нам, коли він прокинеться сам...

Через п'ять хвилин на них дивився світловолосий чоловік років тридцяти-сорока,

звичайної зовнішності, із злегка заспаною і пом'ятою фізіономією. Спочатку він просто розглядав офіцерів, потім в його обличчі щось блискавично помінялося, і він став бігати по рубці, кричати і махати руками:

– О боже, люди!!! Нарешті, люди!!! Я долетів, о майн готт, я долетів – гуманоїд продовжував голосити і стрибати по своїй рубці. Так тривало декілька хвилин, весь цей час обоє військових дивилися то на нього, то один на одного, не розуміючи, що цей розумний там волає.

– ШМ, ти записуєш це? – поцікавився капітан, що першим набув здатності говорити.

– Підтверджую, капітан. Згідно з протоколом, я веду запис усіх переговорів, у тому числі і цей.

– Розмістимо в інфомережі ролик – уся система лежатиме на підлозі від сміху – продовжив свою думку капітан. Потім обоє військових з розумінням посміхнулися один одному. Проте пора було і поспілкуватися з неадекватним пілотом.

– Порядок дій далі ти знаєш, Миро – працюй самостійно. Капітан вийшов з каюти, додавши наостанок – якщо цей розумний виявиться корисним для Брилара і відразу отримає громадянство, то тобі, як першому, що вийшов на контакт з ним буде виплачена премія від служби імміграції. Так що сміливо вперед, пілот!

Підбадьорений такими перспективами, пілот

крейсера приступив до офіційної частини контакту:

– Я розумію твою радість, але хочу тобі поставити пару питань, якщо ти вже заспокоївся.

– Запитуй, я в нормі.

– Хто ти, звідки і мета відвідування системи Лайна?

– Раб з імперії Гармор Макс Шнітке, втік два місяці тому і викрав цей КВП у рабовласників, прихопивши ще деяке майно в якості компенсації за примусове рабство. Хочу отримати громадянство в ТС Брилар, із зразковими вимогами імміграції умовно ознайомлений з бази «Співдружність».

Деякий час Миро вникав в суть сказаного, потім недовірливо запитав:

– Точно раб? А довести зможеш? Зрозумій мене правильно, долетіти сюди з Гармора на малому кораблі практично неможливо.

– Ех, ... дивися уважно на мою руку – зітхнув технолог і відвернув верх комбінезона – так видно?

– Ось це так – здивуванню військового пілота не було меж – перший випадок такої втечі, про який усім відомо, був зафіксований вісімдесят років тому, і ось я очевидець неможливого. Нічого собі...

Деякий час обидва пілоти ще розмовляли на різні теми, пов'язані з такою довгою подорожжю – одному було радісно від спілкування з подібним до себе, який не намагався його пограбувати або підстрілити. Іншому було цікаво поговорити з

такою відчайдушною людиною, що не побоялася відправитися в далеку і дуже ризиковану дорогу, де шансів досягти мети було не так вже і багато. Нарешті, втамувавши свою цікавість, військовий пілот вирішив закінчувати цю зустріч:

– Макс, слухай мене уважно: я зараз зв'яжуся із імміграційною службою і передам їм інформацію по тобі. Потім з тобою зв'яжеться диспетчер транспортного контролю системи і дасть тобі коридор до точки стоянки – швидше за все це буде зона біля станції «Лайна-Б12» – це база нашого патруля – військова станція, і там є відділення цієї служби. Ти говорив, що в курсі імміграційної політики ТС Брилар, але я тобі повторю, якщо що – таким, як ти громадянство можна отримати тільки при коефіцієнті інтелекту не нижче ста сорока одиниць. У тебе скільки?

– Зараз, напевно, не нижче ніж сто дев'яносто один.

– Ох, нічого собі, хлопець – це було сильно: збіглий раб з таким індексом. Тобі громадянство швидко організують, я тобі це гарантую. Повезло тобі хлопець, що добрався до нас цілим і неушкодженим. Звідки ти такий у них там взявся?

– Звичайна для них справа, я так думаю – викрали мене і ще пару сотень таких же з рідної планети, хоча де вона знаходиться не скажу, тому що не знаю. Та і за великим рахунком, мені туди

повертатися не дуже хочеться, думаю тут влаштуватися.

– Правильно думаєш – з такими показниками ти легко знайдеш собі хорошу роботу з високою ставкою. Ну все, поговорили – мені пора далі по маршруту, а тобі удачі Макс.

– І тобі того ж, Миро.

Бортовий ШМ корабля «Белз-4.2Д» на ім'я Болт вивів судно із стрибка і звірився з картою системи: мета тривалого маршруту була досягнута, пілот спав у своїй каюті. Остання вказівка, яку він отримав від розумного, була йому трохи незрозуміло, але він твердо її дотримувався:

– Мене не будити, мене ні для кого нема, я – офф. Тільки якщо дуже наполягатимуть або ламатимуть двері!

Уточнювати, що таке «офф» або «ламати двері» він не став – приблизний сенс сказаного був йому ясний. Тому, активувавши фронтальний щит за вже заведеним правилом, став чекати наступних наказів пілота. Проте довго байдикувати йому не дали: Болт зафіксував опромінення корпусу, потім таку ж дію з іншого напрямку, спроби зв'язку з боку диспетчера він проігнорував, як такі, що не несуть безпосередньої загрози і не вимагають реакції пілота. Потім прослідувало ще одне сканування обшивки і запит від військового ШМ –

ідентифікатор військової приналежності не давав приводу для подвійного тлумачення. Такий запит ШМ не міг проігнорувати і дав коротку відповідь, потім пауза і новий запит на контакт з пілотом. Оцінивши ситуацію, бортовий мозок прийняв рішення розбудити свого розумного.

Макс спав добре, навіть відмінно, навіть швидше чудесно – так спати йому не вдавалося вже давно – ніяких снів і кошмарів, просто прекрасний відпочинок для організму. Останній раз він таке відчував тільки, коли поруч була Марта – легкий смуток по загубленій жінці розігнав залишки сну. Тут він зрозумів, що прокинувся не сам – бортовий ШМ наполегливо, але м'яко намагався достукатися до його свідомості:

– Болт, в чому справа?

– Пілота просять вийти на контакт з патрулем системи. Додам, що вихід із стрибка пройшов штатно, кінцева точка маршруту досягнута успішно, залишкова швидкість дрейфу три метри в секунду. Поряд з кораблем знаходиться патрульний крейсер системи з ідентифікатором «Т-328» космічних сил ТС Брилар. Саме цей корабель наполягає на контакті з пілотом.

– Так ти чого мене раніше не розбудив, залізняка? – поведінка ШМ вибивалася з шаблону.

– Ситуація не підпадала під поняття «ламати

двері», поки на зв'язок не вийшов військовий ШМ крейсера.

– Мдя, здивував ти мене Болт, це що – проблиск свідомості? – ШМ питання проігнорував.

– Гаразд, давай канал зв'язку.

Побачивши на голопанелі таких же, як він людей, одягнених в мундири, чоловік нарешті усвідомив, що прийшов кінець його поневірянням і рабству – радість і ейфорія від успішного завершення перельоту захлеснула його і він пустився в танок, вигукуючи різні дурниці. Так починався новий етап його життя у цьому світі.

– Вхідний виклик, – транспортний контроль системи Лайна, прийняти?

– Так. Привіт всім, хто мене чує! – радості землянина досі не було меж.

– Гм, кха. І тобі привіт. Даю коридор зближення із станцією «Лайна-Б12» – там тебе чекатимуть представники імміграційної служби ТС Брилар і митна служба. Поздоровляю із звільненням з рабства, і ласкаво просимо у вільний світ.

Диспетчер відключився, а хлопець став роздумувати, чого йому чекати від місцевих митників – у нього було багато цінного і цікавого, з чим йому категорично не хотілося розлучатися. Але тут він нічого поробити не зможе – права качати він

не збирався, нехай все іде, як іде.

– Болт, дотримуйся цього коридору у вказану точку – наша мета – станція з ідентифікатором «Лайна-Б12».

– Виконую маневр, пілот.

«Белз» став повільно розганятися у бік станції, а землянин став готуватися до розмови з представниками місцевої влади.

– Вхідний виклик – диспетчер станції «Лайна-Б12», прийняти?

– Так.

– Макс Шнітке, КВП «Белз»?

– Так, це я. Слухаю уважно.

– Тобі видано місце на зовнішній парковці в секторі Д, нижня сфера. Зафіксуй свій кораблик в цій точці і чекай на свій борт контроль. Представник служби імміграції тебе чекатиме на станції.

– Вибач, а можна мені виділити місце на якій-небудь льотній палубі або ангарі – я вже два місяці стирчу в цій бляшанці, мені життєво необхідно вийти на простір до людей.

– Кхе-кхе, здивував, почекай трохи, спробую вирішити це питання... Дивися сюди, пілот – спочатку контроль в просторі, нічого серйозного – просто перевірять твій кораблик на небезпечні форми життя і подивляться твій трюм і каюту на предмет заборонених товарів – такий порядок,

вибач. Потім можеш паркуватися в ангарі імміграційної служби – у них таке часто практикується. Це недовго – я розумію, що ти там зовсім здичавів у своєму КВП, але постарайся потерпіти ще годину-півтора, довше перевірка ніколи не тягнеться.

– Спасибі за допомогу, давай вже своїх контролерів.

Зафіксувався в просторі, став чекати гостей. Ті не змусили себе довго чекати – невеликий кораблик у вигляді сплюснутої кулі, діаметром не більше сорока метрів, став облітати його КВП по спіралі.

– Фіксую опромінення корпусу: інфрачервоний спектр, ультрафіолетовий спектр, когерентне випромінювання, високополяризоване випромінювання... – Болт став перераховувати способи огляду місцевих митників.

– Круто за мене взялися – коментував те, що відбувається, біженець.

– Вхідний виклик з митного човника, прийняти?

– Звичайно. Слухаю вас уважно.

– Макс Шнітке, ми закінчили зовнішній догляд, відкрийте шлюз для прийому контрольної групи.

– Так, звичайно. Болт виконуй.

Через десять хвилин технолог приймав в шлюзі гостей – їх було двоє – звичайні на вигляд

люди в незнайомих скафах. Представилися: один представляв біологічний і радіологічний контроль, інший був митником. Поки перший опромінював його якимсь приладом, а потім взявся за усю внутрішню обстановку кораблика, другий став ставити йому питання:

– Заборонені до ввезення товари є?

– А це які? Я без поняття, що можна, а що не можна. Оголосіть будь ласка увесь список.

– Приймай пакет із забороненими товарами – митник дивився на хлопця зацікавленими очима.

– Прийняв. Так, що це таке... ого, і таке тут буває... О!... а це що таке... фантастіш!... ну ви тут даєте, я б і не здогадався, що таке може бути... а, ось ще – ну це взагалі... – деякі позиції списку викликали у технолога непідробний подив. Нарешті, дочитавши список до кінця, він відповів:

– Ні, нічого такого немає, хоча від деяких речей я б і сам не відмовився – ха-ха-ха.

– Гаразд, я огляну внутрішню частину корабля, трюми ми опромінили – там все нормально.

Макс полегшено зітхнув, коли митник пішов займатися своєю справою – в трюмі було його головне багатство, яким ділитися не хотілося. Залишалися ще дві знахідки з реліктового корабля – теж швидше за все, дорогі речі – але з ними все було мало зрозуміло і загадково. Два контролери

повільно, але упевнено перевіряли кожен сантиметр нутрощів «Белза» – досвід у них був мабуть чималий – пілот проводжав їх дії очима. Митник трохи затримався біля древніх знахідок – чоловік напружився – чиновник незабаром продовжив свій огляд.

– Фу, невже пронесло – полегшено зітхнув наш герой, коли обоє держслужбовців попрямували до нього з посмішками на лицах.

– У мене все чисто – повідомив його фахівець із загроз, і попрямував назад в човник.

Між тим, митник мав для нього інші новини:

– Макс, у тебе медична капсула і аварійний медичний дроїд раси Де'галір – це стратегічні речі, такі предмети дуже рідкісні і дорогі в Співдружності. Навіщо тобі вони, все одно не зможеш ними скористатися. Хочеш дам тобі хорошу пораду?

– Давай – сказав посмутнілий хазяїн древнього добра – схоже, зараз почнуть віджимати майно, зароблене важкою працею.

– Запропонуй поміняти або продати ці два предмети державі – нормальні гроші, тобі звичайно не дадуть, але таким кроком ти покажеш, що хочеш допомогти своїй новій батьківщині, а оскільки ти проситимеш громадянство, то такий жест доброї волі підніме тобі серйозно цивільний рейтинг. Повір, підняти його не так легко, а опустити